

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 23. De renuntiatione beneficiorum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

nam beneficij. Nam alie sunt quæ eam imponunt, non in pœnam criminis, sed tantum ob factum Clerici, vel euentum, vel conditionem tacitam non impletam, sub qua fuit eidem Clerico collatû beneficium: adeo vt leges huiusmodi censentur potius conuentionales, quam pœnales. Quo fit, vt eæ in foro conscientie inducant obligationem statim dimittendi beneficium. Sic ille qui matrimonium contrahit, aut qui professionem facit in religione approbata, aut qui accepto Parochiali beneficio nõ promouetur intra annum ad presbyteratum, nullatenus potest beneficium retinere.

Alie autem leges sunt quæ vere, & propriè pœnales, beneficiorum priuationem imponunt in pœnam criminis commissi: hæc iuxta Soti, & aliorum sententiam quos secuti sumus loco antememorato, non obligant Clericû in foro conscientie, ad beneficium statim dimittendum: quia cum ipse vere, ac propriè habuerit ius acquisitum in beneficio: non debet in foro conscientie, contra seipsum tam grauem pœnam exequi, sed potest expectare sententiam Iudicis. Neque obstant verba legis: Sit ipso iure priuatus, vel vacet beneficium: quia tantum significant esse alijs ius beneficium impetrandi eo ipso, quod beneficiarius fuerit in iudicio declaratus reus illius criminis: ita vt opus non sit aliqua alia sententia, qua is condemnatur priuatione beneficij: sicut est opus, cum lex non priuat, sed præcipit priuandum.

Quod tamen non procedit, cum in lege adiecitur: Sit ipso iure priuatus beneficio, absque vlla declaratione, vel ministerio Iudicis. Aut, priuatum esse ipso iure beneficio, præsentis decreti vigore declaramus. Aut ipso iure priuatus, ita vt in foro conscientie beneficium dimittere teneatur. Nam tales particule additæ inducunt in foro conscientie priuationem beneficij, ante omnem declarationem criminis: quasi Ecclesia sub ea conditione Clerico beneficium contulerit, vt si tale crimen patrarit, debeat statim illud relinquere. Vnde possumus argumentum sumere; quod cum tales particule non addantur frustra, sed habeant eum effectum quem diximus: dum non adduntur in lege; indicari quod ea non imponat obligationem in conscientia dimittendi statim beneficia: sed ita, vt possit expectari Iudicis sententia declaratoria criminis. Id quod locum habere, etiam quando crimen notorium est ex euidencia facti, Soti libro 1. *De iust. & iure, questio. 6. art. 6. in fine tertie conclusionis. satis probabiliter tenet contra Pan. vnit. ad caput. Cum non ab homine, De iudicij, Ratio est, quia euidencia facti non succedit loco sententie Iudicis sed loco accusationis, iuxta cap. Euidencia De accusat. iuncta glossa finali.*

326. Tertius effectus vacationis est, vt ipso iure, vel ipso facto priuatus beneficio non faciat fructus suos. Qui quidem cum aliqua restrictione intelligendus est quoad vacationem ob crimen. Nam ante latam sententiam declaratoriam eiusdem criminis, talis vacatio non obstat quin beneficiarius possit fructus beneficij percipere iuxta tradita à nobis in expositione primæ difficultatis addite à nobis ad supra memoratam questio. tertiam. Post eiusmodi vero sententiam nequit illos percipere: ita vt perceptos restituere teneatur, tanquam alienos, cum & titulo & administratione beneficij priuatus sit. Qua etiam de causa id ipsum beneficium nequit ab ipso tunc resignari alteri, aut permutari cum alio beneficio.

CAP. XXIII.

De renunciatione beneficiorum.

SVMMARIVM.

- 327 Renunciationis beneficij varia genera.
 328 Renunciare potest quis beneficio, non tantum per seipsum, sed etiam per procuratorem: & tres casus in quibus, tenetur renunciare.
 329 Obligatio iuris naturæ relinquendi beneficium, & restituendi fructus ex eo perceptos.
 330 Dux regula Cancellaria in renunciatione obseruanda.
 331 Condicio renunciationis vt fiat auctoritate Superioris.
 332 Conditiones, vt scienter, & vt sponte fiat.

333 Difficultas, An irrita sit renunctio facta metu.

334 Alia, An facta à minore 25. annis: aut facta in seruitore morbi acuti.

335 Reliquæ conditiones requisitæ ad validitatem renunctio- nis.

336 Per renunctionem v. slide factam, beneficium vacat.

337 Modi quibus datur regressus ad illud.

338 Quando renunctio possit aut non possit fieri propria auctoritate.

339 Renunctio est aut tacita, quæ dupliciter contingit: aut expressa, quæ distinguitur in puram & conditionatam.

340 Condicionatæ quatuor species: & quod tres primæ possint tantum coram Papa fieri.

341 Quod quartæ possit fieri coram Ordinario.

IN Decretalibus tam Gregorij, quam Bonifacij, & in Clementinis, est titulus De renunciatione: quæ varia habet nomina. Aliquando enim vocatur cessio, aliquando resignatio, aliquando simplex renunctio; & aliquando regressus: cum aliqua tamen differentia. Nam cessio proprie est, quando renunciatus nondum habet possessionem beneficij, sed tantum ius ad illud. Resignatio vero, quando aliquis suum renunctiat in fauorem al cuius, quem nominat in ipsa renunciatione. Simplex autem renunctio, quando neminem nominat. Regressus denique, quando aliquis ita renunctiat, vt post mortem illius cui sit resignatio, beneficium reuertatur ad resignantem. Consi. Ierabimus autem primo renunctiantem, secundo, modum renunctionis, tertio, effectum eiusdem, quarto, varias illius species.

De renunctiant.

SECTIO I.

Circa renunctiantem obseruandum est, quod beneficiarius possit beneficio suo, tanquam rei ad se spectanti renunciare vel scripto vel verbo: idque per seipsum vel per procuratorem renunctans, possit reuocare eam renunctionem, quamdiu res est integra, hoc est, quamdiu non accesserit approbatio Superioris: quantum cuique ipse renunciatus multa interea faciat, quæ facere solent is qui plene renunctauit, argumento cap. Lecta, De renunciatione. Verumtamè is qui renunctionem reuocat, curare debet vt suus Procurator, vel Superior talem reuocationem intelligat antequam beneficium alteri conferatur: alioquin enim reuocatio non habebit locum, ex Clementina vnica, De renunciatione.

Aduerte vero ex cap. Quidem, De renunciatione: beneficiarium qui petijt & impetravit à Superiore facultatem renunctandi suo beneficio, si postea mutet sententiam, cogi nihilominus renunciare. Præter quem casum dantur duo alij, in quibus beneficiarius tenetur beneficio suo renunciare, illudve relinquere. Prior est, quando committit peccatum, quod sic ius punit priuatione beneficij, vt exprimat obligari in conscientia illud relinquere. Exemplum habetur in eo, quod Concilium Trident. sess. 24. cap. 18. versu. *Cauentur*. De res. m. statuit de ijs qui examinant Parochos iuxta eundem Concilij decretum: si aliquid recipiant ratione eiusdem examinis: tam eos ipsos qui accipiunt, quam illos qui dant, perdere omnia sua beneficia, nec posse absolui, nisi ea dimittant. Posterior casus est, quando pœna Ecclesiastica debetur etiam iure naturali. Ad illud enim quod est de iure naturali, quisque in conscientia statim tenetur.

Vbi aduerte, quod omnis obligatio iuris naturæ ad relinquendum beneficium, vel restituendum fructus perceptos, nascatur ex eo quod beneficiarius omittat officium, propter quod datur beneficium. Inde enim sequitur recte rationi aduersari, vt beneficium retineat, vel fructus eius capiat is, qui non potest, aut non vult officium propter quod ipsum datur, exercere.

Id quod potest tribus modis contingere. Primus est, quando beneficiarius habet essentiale impedimentum: vt si duxerit uxorem, vel professionem fecerit in religione approbata. Item si nolit suscipere Ordines, vel acquirere scientiam, quam tale beneficium requirit. Itemque, iuxta cap. Nisi, De renunciatione, ob scandalum, aut malitiam populi, ineptus

effectus

effectus sit ad eiusmodi officium exequendum. In quibus tribus casibus ille tenetur vel relinquere beneficium vel removere impedimentum si potest, ut potest in casu secundo. In tertio casu vero, beneficium resignando alteri, referuare sibi pensionem auctoritate Superioris interposita, iuxta cap. Ad supplicationem; De renunciatione, & receptam consuetudinem.

Secundus modus est, quando beneficiarius habet impedimentum officij tantum accidentale, hoc est, quo durante potest quidem facere officium, sed peccabit faciendo: ut cum est celsura Ecclesiastica irretitus. In eo casu enim, si respicere velit, ac relinquere peccatum: potest quidem interea dum quantum potest liberationem a tali impedimento procurat, fructus beneficij sui percipere: sed si non sit spes quod eam obtinere possit, tenetur alteri digno, cui voluerit, beneficium ipsum resignare: quandoquidem nequit bona conscientia illud retinere, cum peccet siue faciens officium, impeditus censurâ, siue non faciens, iniuste percipiendo fructus qui ob officium dantur.

Tertius modus est, quando beneficiarius nullum quidem impedimentum habet; sed non vult officium ipsum facere: nam tunc vel debet se emendare, vel beneficium resignare alteri: ac pro rata temporis quo eam primam voluntatem retinendo, officium omisit: perceptos fructus restituere: atque damna, si quæ Ecclesiâ intulerit, resarcire.

Superest monendum quoad renunciationem, duas regulas Cancellariæ obseruandas esse in renunciatione. Prior est, quæ dicitur de infirmis resignantibus. Posterior vero, quæ dicitur de publicandis resignationibus. Illa habet, vt si infirmus ex graui infirmitate resignauerit beneficium suum in fauorem alicuius, vel alias: post resignationem, etiam admissam, mortuus fuerit ex ea infirmitate intra 20. dies, a die consensus præstiti resignationi computandos, resignatio nulla sit: censeturque vacare beneficium, non per resignationem, sed per obitum beneficiarij. Hæc vero habet, vt resignatio admissa in curia Romana; publicetur seu manifesta fiat in loco beneficij intra sex menses, computandos a die consensus præstiti resignationi. Sin resignatio fiat coram Ordinario, vt publicetur intra mensem a tempore collationis: alioqui si resignans moriatur in possessione beneficij nulla publicatione facta intra sex menses, vel intra mensem, vt prædictum est, censetur beneficium vacare per mortem resignantis quidem, sed mortui in possessione: non autem per resignationem; ita vt resignatarius qui profuitus est; nullo ex resignatione titulo vt possit. Quæ regulæ sunt institutæ ad fraudes euitandas. Earum plenam explanationem ex Gomelio petere poterit qui volet, eam persequente plurium questionum tractatione.

De modo renunciationis.

SECTIO II.

AD modum obseruandum in renunciatione sex conditiones sunt necessariae. Prima est, vt renunciatio fiat cum facultate Superioris. Sic enim Episcopus, etiam non consecratus, dummodo sit confirmatus, renunciare non potest Episcopatu sine facultate Papæ, ex cap. 2. De translatione Episcopi. Nec item Prælati exempti potest renunciare suæ prælaturæ, sine eadem Papæ facultate, ex cap. 11. De renunciatione. Qui vero sub sunt Episcopo, non possunt sine facultate ipsius beneficio suo renunciare ex cap. 1. Admonet, De renunciatione. Et merito: quia Episcopi interest scire beneficij vacationem, vt possit illud conferre intra sex menses, ei ad conferendum constitutos, in cap. 2. De confessione præbendæ. Imo ex glossa ad Clementinam vnicam, De renunciatione, verbis, *Manibus*: quâdo beneficium datur per electionem, nominationem, vel præsentationem, debet etiam adesse facultas eligentium, nominantis, vel præsentantis.

Renunciatio autem facta absque facultate, inualida est respectu Superioris: hoc est, Superior non obstante eâ renunciatio, potest beneficium reuocare ad beneficium renunciatum, ex cap. 1. Non oportet, 7. quæstio. 1. An vero sit etiam inualida respectu renunciantis, hoc est, An renun-

cians perdat ipso facto titulum; si renunciet sine facultate; dubium est: quod Cotarr. tractat in lib. 1. *Variarum resolutionum*, cap. 5. numer. sexto: ac partem negantem pluribus in eam citatis sequitur. Et merito, quia in cap. finali, De renunciatio, expresse habetur de exemptis, quod si renunciet absque auctoritate Papæ, renunciatio non valeat: & in cap. Quod in dubijs, eodem titulo; habetur generaliter de cæteris, quod si resignent in manibus laici, atque adeo superioris incompetenti, priuandi sint beneficio. Vnde sequitur non esse priuatos ipso facto: & hinc rursus, eam renunciatio nem esse inualidam, & ex qua beneficium non vacet, nec amittatur.

Secunda conditio est, vt renunciatio fiat scienter. Nam nemo renunciat ei, quod ignorat, ff. De inofficio testamento, lege Mater. Vnde si vel termini iuris sint ignoti, vel alij procedendi modi sint obscuro, ij debent renuncianti significari, ac declarari: alioquin per tales obscuritates decipiens ipsum, tenetur ad restitutionem. Vide Sylu. in verbo, *Renunciatio*, qu. 6.

Tertia conditio est, vt renunciatio fiat sponte, & propria voluntate. Hinc enim irrita est renunciatio quæ a beneficiario furioso fit extra tempus, quo est mentis compos: argumento cap. Quamuis, 7. quæstio. 1. cum tunc non habeat liberam voluntatem resignandi, vt pote qui non est talis voluntatis particeps, ex cap. Si quis insanens, 15. quæstio. 1. & Clementi. Si furiosus, De homicidio. Irrita etiam est quæ fit dolo: ex cap. Lecta, De renunciatio: vel vi, ex Clementina 2. De penis. Vide Rebuffum in praxi beneficiorum par. 3. tit. De causis resignationem irritantibus.

An autem irrita quoque sit metu facta, dubitatur: nam irritam esse cum Rota decis. 203. in antiquis, & quibusdam alijs Rebuffus ibidem de resignatione metu extorta, putat ipso iure irritam esse, sicut & electionem metu factam; aut matrimonium metu contractum. Corasius vero in sua paraphrasi, in materiam Sacerdotiorum, par. 1. cap. 8. numer. 11. putat non esse irritam ipso iure, sed rescindendam esse officio Iudicis: ad quod facit textus in cap. Abbas, De ijs, quæ vi, iuncta glossa ad verbum *Coactus*. Et ita tenuit Rota decisione 374. in nouis. Ac confirmatur: quia ex communi tam Theologorum, quam Iurisperitorum sententia, metus non ita tollit absolute voluntarium, vt facta metu, censentur inuoluntarie facta. Quod si pacta, conventiones, contractusque: alijque metu facti, iure ipso sint nulli; id propterea fit, quod de illis esse nullos, sit constitutum, vt & de nonnullis alijs enumeratis in memorata glossa.

Quia igitur nunquam in iure exprimitur, vt resignatio metu facta, sit nulla ipso iure: videtur verius dicendum, Iudicis tantum officio esse rescindendam iuxta citatum capit. Abbas, & duo sequentia. Nihil refert vero siue beneficiario, siue personæ ei sanguine proxime coniunctæ, talis metus incutiat, argumento cap. Sciatis, De elect. in 6. siue etiâ quocumque alio modo; excepto casu, quem iam ante ex Clem. 2. De penis attingimus: si Clericus per sui captionem, & incarcerationem cogatur beneficio suo renunciare: quia tunc renunciatio est inualida.

Dubitatur quoque, An si minor 15. annis renunciauerit beneficio, valeat renunciatio. De quo disputat glossa, ad cap. Ex parte, verbo, *Quamuis minor*, De restitu. spoliatorum. Atque partem affirmantem tenet Syluester verbo *Minor*, in fine: quia minores in beneficalibus, & alijs causis spiritualibus habentur pro maioribus, ex cap. finali, De iudicij, in 6. Cotarruias vero partem negantem sequitur, in lib. 1. *Variarum resolutionum*, cap. 5. num. 3. & melius: quia quod beneficiarius minor censetur maior 15. annis, priuilegiu est, quod retorqueri non debet in dispendium illius in cuius fauorem datur, ex regula 61. iuris in sexto. Quamquam si talis intra triennium non petat suam restitutionem, nec saltem protestetur de impedimento ætatis, illam postea non impetrabit propter triennem præscriptionem, de qua egimus in præced. cap. 18. Adde his ex defectu propositæ tertie conditionis, censeri inualidam renunciatio nem factam in seruire, & incendio morbi acuti; vt in phrenesi, iuxta cap. Gonfaldus, 17. quæst. 2.

Quarta conditio est, vt renunciatio fiat gratis, id est, nullo interueniente pretio, vel præmio, quo pecunia, vel res

quæ si pecunia æstimabilis, detur: alioqui enim esset renunciatio simoniaca. Quinta conditio, vt non interueniat fraus. Nam si fraude renunciatio extorqueatur ab eo qui renunciat, illa est inualida, ex 15. quæstio. 6. cap. 1. v. g. si quis dicat beneficiario; quod ipsius pater petat literas renunciationis, vt ei conferatur aliud beneficium. Similiter si renunciatus decipiat illum cui renunciat: vt v. g. si ille expectet beneficium pinguius, quod huic dandum erat, nisi facta esset talis resignatio: eo enim casu renunciatus amittit vtrumque beneficium, id est, tam illud cui renunciauit, quam illud quod ob illam fraudulentam resignationem acquisiuit, ex cap. 2. De renunciant. in sexto. Postrema conditio est, vt beneficiarius renunciet apertis verbis. Quare si tantum dicat alteri, quod submittat se ipsius misericordiam, vel gratiam, aut beneuolentiam, non censetur facta renunciatio, ex cap. Sane, & cap. Veniens. De renunciatioe.

De effectu renunciationis.

SECTIO III.

336. **E**ffectus renunciationis in eo consistit, vt cum valide facta fuerit, beneficium vacare censetur, nec renunciatus possit vi prioris tituli, & absq; noua collatione illud repetere, ex cap. Ex transmissa, ex cap. Super hoc. De renunciatioe, & ex cap. 3. & 4. De restitut. spoliatorum. Nec item capere possit fructus eiusdem beneficii resignati: ne quidem ex donatione illius, cui facta est resignatio: si enim id fecerit, tam ipse, quam ille cui resignauit, sunt excommunicati ex communicatione referata Papæ in Conc. T. id. sess. 22. cap. vlt. De reform. Vbi & additur, vtrumq; priuari omnibus beneficijs, quæ ipsi tunc habent.

337. Porro iuxta cap. secundum De renunciat. ille qui beneficium renunciauit, potest ad illud denuo eligi: danturque tres casus in quibus ipse potest sine noua electione, aut collatione redire ad beneficium resignatum. Primus est, quando resignauit, vt haberet aliud beneficium, quod postea intellexit collatum esse à Summo Pontifice. Tunc enim statim rediens ad suum beneficium, recuperat illud: alioqui vtrumque perdit, ex cap. Si beneficia, De præbendis, in 6. Secundus est, quando aliquis resignat beneficium, vt permittet illud cum beneficio alterius. Nam si permutatio non habeat postea locum, potest redire ad beneficium suum, ex cap. Cum vniuersorum, De rerum permutatione, & ex Clem. vnica eodem titulo. Imo in permutatione talis conditio expresse ponitur, aut saltem subintelligi solet. Tertius casus est quando aliquis resignat beneficium alicui quem nominat, & non alias, nec alio modo: tunc enim si illi nominato beneficium non conferatur, resignans redit ad illud. Pro quo facit ratio: quia quando conditio apponitur, contractus non valet nisi conditio impleatur, ex cap. 2. 3. & 4. De conditionibus appositis. Talis vero conditio prout exponitur in sequenti sect. nisi interueniat consensus Papæ, efficit renunciationem simoniacam. Qua de re videndus est Nauarrus in *Enchir. cap. 23. num. 107. vsq; ad decimum.*

338. Nota autem in tribus prædictis casibus, si beneficium resignatum nondum sit alteri collatum, cum qui renunciauit posse propria autoritate ad illud redire, ex Sylu. *Permutatio 2. quæst. vlt. conclus. 5.* Quamquam vt videntur lites in foro exteriori, melius est id facere autoritate Episcopis: præsertim cum inter Doctores non satis constet, an tunc sit opus noua collatione, sicut opus esse constat quando post renunciationem, collatum est alteri beneficium. Nota præterea renunciantem beneficio non posse ad illud absq; noua collatione redire, intelligendum esse cum renunciatio fuerit vere facta: non autem cum tantummodo facta fuerit procuratio ad resignandum. Nam quamuis beneficium vacet per resignationem, non vacat tamen per procuracionem ad resignandum; quæ sic reuocari potest, vt resignatio non teneat, facta post reuocationem, quæ venerit in notitiam procuratoris, ex Clem. vnica, De renunciatioe. Quamquam in renunciatioe ex causa permutationis, cum tractatus ea ratione fit à compromittentibus, vt in eo vtrinq; Procuratores constituentur ad renunciandum, & acceptandum: non potest alter ex contrahentibus Procuratorem suum reuocare, altero non consentiente; quia ibi constitutio Procuratoris

pars est contractus, quem reuocatio infringere nequit, non interueniente consensu alterius contrahentis.

De diuersis speciebus renunciationis.

SECTIO IV.

339. **R**enunciatio quædam est tacita, & quædam expressa. Tacita dupliciter contingit: vno modo ex actu per quem priuatio beneficii inducitur iure ipso: vt per contractum matrimonij, per adeptionem secundi beneficii, quod teneri non potest cum primo; & sic de alijs, quos proposuimus in præcedenti cap. sectione 2. Altero modo ex præsumpta voluntate, quæ quis renunciasse censetur, cum literas aliaue instrumenta suæ collationis resignauit in manibus Superioris, prout in cap. Cum pridem, De pactis, ad iuncte inditia voluntatis, ex quibus conijciatur mens renunciandi. Neq; enim sola datio instrumentorum facit vrgentissimam iuris præsumptionem de tacita voluntate renunciandi: cum non sit verosimile, cum qui multis forte expensis, & laboribus obtinuit beneficium, voluisse tam facile illud relinquere: ex cap. Super hoc, De renunciatioe.

Expressi autem renunciatio contingit, quando quis per se aut per procuratorem dato mandato, iurauit ius beneficii per verba significantia, manifesta, aperte sponte prolata. Duplexq; esse potest, vel pura, & simplex, vel conditionata, seu modificata. Pura est, quæ fit sine vlla conditione, aut pacto. Cui de iure auctoritatem præbere potest ille Superior ad quæ pertinet beneficii collatio: ex glossa ad Clem. vnica De renunciatioe, verbo *Manibus*. Qui quidem nonnunquam est solus Papa, nonnunquam Episcopus, nonnunquam etiam Episcopo inferior, prout habitum est in præcedenti cap. 17. sectione 1.

340. Conditionata vero, seu modificata renunciatio est, quæ fit cum conditione, & pacto. Et quadruplicis speciei esse potest: nam quædam fit in fauorem certæ personæ, & non alias, nec alio modo. Quædam vero fit cum reuocatione pensionis constitutæ in beneficio resignato, vel in persona accipiente resignatione, iuxta cap. Nisi essent, De præbendis in fine. Quædam tertio fit cum regressu; & quædam deniq; ex causa permutationis, non alias.

De prima specie notandum est, eiusmodi resignationem fieri posse tantum coram Papæ; propter pactioem quæ iure prohibita (per cap. Quæ pio, sub finem, 1. quæst. 2. & cap. Cum pridem, atq; cap. finale, De pactis) facit simoniam in beneficijs, quam vocant positiuam: in qua ordinarius collator dispensare non potest, & per consequens nec admittere renunciationem eum ea factam. Potest vero beneficium in manibus suis renunciatum, conferre personæ pro qua renunciatus illud resignauerit sine pactioe: dummodo, iuxta cap. Tuam in Domino, De a. t. & qualitate, non cõterat ex carnali affectu eorum, qui rogant: sed propter merita eius pro quo supplicatum est: nam tunc nulla, ne quidem positiuam, simonia est: argumento cap. Tuam nos, De simonia.

Summus Pontifex vero, quamuis dispensare non possit in simonia iure diuino prohibita: potest tamen in simonia positiuam, seu iure tantum Ecclesiastico prohibita, atq; adeo admittere pacta beneficiorum, præsertim sub titulo, & nomine amicabile compositionis: vt in cap. Super eo, De transact. & in cap. Nisi essent, De præbendis. Iam quod fit renunciatus, titulum suum, ac dominium retineat donec ille in cuius fauorem facta est renunciatio, beneficium renunciatum acceptauerit, habes apud Rebuffum in praxi beneficiorum 3. par. titulo De resignatione conditionali n. 15. & 17.

De secunda specie, idem quod de præcedenti dicendum est; nempe talem resignationem fieri posse tantum coram Summo Pontifice, propter simoniam positiuam, quæ committitur iurando beneficium cum pacto percipiendi aliquid de fructibus illius. Id enim aperte aduersatur iuri Canonico in citato cap. Nisi essent, & in cap. Non satis, De simonia.

De Tertia dicendum quoq; est; concessione tantum Papæ fieri posse, vt resignatio sit cõ regressu, id est, fiat cõ lege, vt si contingat resignatarius præmori resignanti, hic possit redire ad beneficium resignatum, sine alia conditione. Namq; talem etiam aduersari iuri Canonico patet eo eo, quod contra canonicas institutiones inducat vorum captandæ mortis, & faciat beneficia quodammodo hæreditaria.

De quarta & vltima specie. dicendum est resignationem ex causa permutatiois posse fieri coram Ordinario: cui non licet alij, quam commutantibus conferre beneficia resignata. ex cap. vnico. De rerum permutacione, in sexto, & ex Clem. vnica, eodem titulo. Eidemq; resignationi commune esse cum antedictis renunciacionibus conditionis: vt si conditio apposita, hoc est, permutatio, non impleatur (quia scilicet alter permutantium moritur ante rem perfectam, vel non vult eam perficere, vel non potest ob aliquod impedimentum) neque beneficio renunciatum esse videatur: cum sit commune omnibus actibus conditionalibus, vt nequeant aliter admitti, vel effectum fortiri, quam si impleantur in forma constituta: iuxta cap. Cum dilecti, De rescriptis, & legem, Qui heredi, & legem Mauius ff. De conditionibus, & demonst. De timonia quæ committitur in resignatione beneficiorum tractauimus ex professo in præcedenti libr. 23. c. 18. quæst. 2. & in sequenti tertia, de ea quæ in beneficiorum permutacione: de qua restat dicendum.

CAP. XXIV.

De beneficiorum permutacione.

SVMMARIVM.

- 342 Iure licita est beneficiorum permutatio, si fiat auctoritate Superioris. & iuxta ad sit causa: & quis sit talis Superior.
- 343 Partes possunt de permutat. ne tractare tantum sub beneficio Superioris, ac requirere consensum aliorum, si quorum inter sit.
- 344 Quid requiratur cum beneficiis permutanda pertinent ad diuersas dioceses: & quod beneficia non possunt permutari cum alijs spiritualibus.
- 345 Po. est beneficium pingue cum tenui permutari: & vnum cum duobus.
- 346 De permutacione beneficiorum inæqualium, quid sit tenendum.

DE hac legi possunt D. Anton. 1. parte tit. 15. cap. 3. Angelus in verbo Permutatio, quæst. 3. & aliquot sequentibus. Syluester eodem verbo 2. per totum, & Tabien. verbo, Beneficium, 3. q. 14. & sequentibus, Rebuffus in praxi, beneficiorum 3. part. tit. De permutacione, Nicolaus de Milis in verbo, Permutatio, ex recentioribus qui antiquiores citant, Azor in 2. par. Moral. Infit. lib. 7. cap. 2. 9. & 30. ac Suarez De religione, tract. 3. lib. 4. cap. 31. 32. 33. & 34.

Atque licitam esse iure Canonico beneficiorum permutacionem, & in manibus Episcopi fieri posse, iam patet ex proxime dictis. De cæteris ad eam pertinentibus, documenta aliquot notanda sunt pro praxi.

Primum est, Permutacionem beneficiorum factam sine auctoritate Superioris, simoniacam censeri. Vide Syluestrum loco cit. quæst. 1. Qui in sequenti 2. docet istum Superiorem non esse semper Episcopum respectu suorum inferiorum: quia nonnunquam beneficij collatio, & institutio non pertinet ad illum, sed ad alium: ad quem pariter poterit pertinere, permutacioni auctoritatem præbere. Cui doctrinæ aduersatur, quod talis auctoritas habeatur tantum ex priuilegio iuris, quod Episcopo conceditur nominatim in cap. Quæsitum, De rerum permutacione, & in cap. vnico, eodem tit. in sexto: ita vt in praxi, tenendo certum, & relinquendo incertum, oporteat recurrere ad Episcopum pro tali permutacione, cuius dignitati prædictam potestatem annexam esse dubium non est: & alijs vero conuenire aperte negetur non modo à Federico de Senis in tractat. permutacionum quæst. 22. (de quo Ludouicus de Milis loc. cit. additio. ne 3.) sed etiam ab authore glossæ ad Clem. vnica, De rerum permut. verbo Conferantur. Aduerte tamen ex Azorio alios citante in memorato cap. 29. quæst. 4. doctrinam Syluestri posse habere locum, quoad Prælatos Episcopo inferiores dignitate, qui de consuetudine præscripta, aut Sedis Apostolicæ priuilegio, iurisdictionem habent Episcopalem nulli Episcopo proxime subiecti, & præditi potestate conferendi

suis subditis beneficia: & eos instituenti, ac etiam amouendi à beneficio, si quando opus fuerit.

Non debere vero Superiorem permutacioni auctoritatem præbere, nisi ex necessaria causa, bene idem Sylu. addit quæst. 3. per cap. Quæsitum, §. finali; De rerum permutacione. Simul ex D. Thoma in 4. dist. 25. quæst. 3. art. 3. ad octauum, admonens eam necessitatem non esse metiendam cõmodo temporalis permutantium; sed spirituali: putã quod in tali loco poterit quis melius Deo seruire, quam in alio:

Secundum documentum est: non posse quidem partes facere in se conuentionem, promissionem, vel pactionem; aut conclusionem: posse tamen de permutando tractare; submittendo se dispositioni Superioris; imò & posse concludere non quidem absolute, sed sub expressa conditione, seu facta hac reseruatione, si Superior ad quem attinet; voluerit. Hoc in quæst. 5. ex Panormit. & quibusdam alijs habet Syluester, consentiuntque cæteri in initio nominati. Probatur vero quoad priorem partem quia ius permittens beneficiorum permutacionem, consequenter permittit ea quæ ad illam faciendam requiruntur: tractatus autem inter partes, ad eam requiritur: sicut & ad alios contractus vtrimque onerosos. Quoad posteriorem vero, probatur: quia talis conclusio non est vera conclusio, cum suspendatur vsq; ad Superioris consensum.

Tertium documentum est: ad permutacionem requiri consensus eorum ad quos pertinet præsentatio, vel electio ad beneficia permutanda. Ratio est, quia permutatio alioquin non valeret, vt aliquot citatis in memorato tractatu De permutacione num. 21. Rebuffus notat. Addens in num. 22. ex Federico de Senis, quod si tales requisiti nolint consentire, cogi possunt, quando permutatio est utilis Ecclesiæ. De qua re tanquam solita tractari in foro externo: causidicorum est respondere.

Quartum documentum est, Permutaciones beneficiorum, siue fiant auctoritate Ordinarij, siue Papæ, aut Legati ipsius, non requirere vt permutantes faciant mentionem de alijs beneficijs quæ obtinent. Hoc ex Federico quæstione 18. habet Nicolaus de Milis loco cit. in fine secundæ additionis.

Quintum documentum est, Quando beneficia in diuersis diocesis existunt, permutacionem debere fieri auctoritate vtriusque Episcopi earundem dioceseon. In quo casu melius esse permutacionem fieri vtroq; Episcopo simul præsentante, vel vno committente alteri suam potestatem: quam ex interuallo temporis, id est, quam altero Episcopo auctoritatem suam præstante, post elapsum tempus quo alter suam præstitit, Syluest. ex Ioanne Andrea habet in quæst. 13. concl. 7.

Sextum documentum est, Posse quæcunque beneficia permutari: siue conformia sint, vt duæ præbendæ; siue difformia, vt præbendæ, & beneficium curatum. Aduerte autem beneficium manuale posse quidem permutari: sed posse quoque per Superiorem perinde reuocari ac ante permutacionem, prout habet Rebuffus in cit. titulo De permutacione numero 50. Non posse autem beneficia vnita permutari (ideoque in illis propositum documentum exceptionem patitur) docet Rota decis. 160. in Antiquis. Nec item posse beneficia quæ tenentur tantum ex dispensatione Papæ, vt docet item Rota decisio. 339. in nouis: ponens exemplum de ea quæ fit illegitimo. Ratio vero est, quia talis dispensatio non extenditur ad aliud beneficium, neque ad aliam personam.

Itemque nec posse beneficia commendata ad tempus. Nec enim talia cum habitis in titulum permutari posse, nisi ille qui commendauit fecerit ad id potestatem, docet Panormit. ad cap. Cum olim, De rerum permutacione num. 3. Ratio illius est: quod in cap. vnico, in 6. & Clem. vnica, vtrobiq; De rerum permutacione, tantum concedatur Clericis beneficia sua permutare. At is cui commedatum est ad tempus beneficium, non potest dicere illud suum. Addit in sequenti nu. 4. nec habentes expectatiuas à Papa, posse inter se iura sua permutare: quia talia non sunt beneficia: & Canones permittunt tantum beneficia permutari. Idem eodem argumento iudicandum est cum Nauaro in Enchir. cap. 23. nu. 100. versu 3. de cæteris habentibus tantum ius ad beneficium: vt de no-